

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ КОЕФІЦІЄНТА ТЕРТЯ СИПКОГО ВАНТАЖУ ПО ПОВЕРХНЯХ ГВИНТОВОГО КОНВЕЄРА

На параметри процесу транспортування сипких вантажів гвинтовим конвеєром суттєвий вплив має коефіцієнт тертя частинок до поверхні гвинта $\mu_1 = \operatorname{tg} \varphi_1$. Для швидкохідних гвинтових конвеєрів саме коефіцієнт μ_1 визначає кут підйому гвинтової траєкторії транспортування β_0 , оптимальний вибір якого мінімізує енергоємність конвеєра. При відсутності сил тяжіння (ідеальне гвинтове транспортування) кут підйому $\beta = \beta_0$ буде однозначно зв'язаний із кутом тертя φ_1 залежністю $\beta = \beta_0 = \pi/2 - \alpha - \varphi_1$, де α - кут підйому гвинтової поверхні по зовнішньому діаметру.

Для випадку транспортування вантажу потоком кут підйому траєкторії транспортування β_i для різних частинок може бути різний, а тому виникає необхідність використання для залежностей з визначення параметрів потоку приведенного значення β_{Π} . Для цього розроблений експериментальний метод визначення кута β_{Π} та, відповідно, динамічного кута тертя ковзання φ_1 вантажу по робочих поверхнях гвинта ГК за кутом $\beta_{\Pi} = \beta_{\Pi 0}$ на плоскій моделі гвинтового конвеєра, яка враховує особливості гвинтового транспортування. Метод ґрунтуються на тому, що у гвинтових швидкохідних конвеєрах напрям траєкторії потоку (кут β_{Π}) визначається силами реакцій робочих поверхонь кожуха та гвинта (із врахуванням сил тертя), що зрівноважують силу тяжіння та відцентрову силу. У випадку ідеального гвинтового транспортування вектор сили тертя ковзання вантажу до жолоба ($F_2 = \mu_2 N_2 = \mu_2 r \omega$) буде направлений протилежно рівнодійній сили реакції поверхні гвинта $\bar{R}_1 = \bar{F}_1 + \bar{N}_1$, і рівний $\bar{F}_2 = -(\bar{F}_1 + \bar{N}_1)$.

Якщо розвернути поверхню кожуха на площину, то отримаємо плоску модель гвинтового транспортування. При цьому, сила земного тяжіння $G = mg$ виконує ту ж функцію, що і відцентрова сила у гвинтовому конвеєрі - притискає вантаж до поверхні розвернутого кожуха. Тоді, при переміщенні вертикальної плоскої площини (імітатора гвинта), встановленої під кутом α до напрямку її руху, по горизонтальній площині, отримаємо повну кінематичну та динамічну подібність із ідеальним гвинтовим транспортуванням (без впливу g) у конвеєрі з приведеним радіусом r і кутовою швидкістю потоку $\omega_{\Pi} = \sqrt{g/r}$. Для конвеєрів з іншими параметрами r та ω_{Π} буде спостерігатись тільки кінематична подібність.

Оскільки співвідношення між напрямками векторів $\bar{F}_1$, $\bar{N}_1$ та $\bar{N}_2$ на плоскій моделі та в ідеальному конвеєрі такі ж, то динамічний коефіцієнт тертя μ_1 за замірним кутом відхилення потоку $\beta_{\Pi 0}$ на моделі визначається за залежністю:

$$\mu_1 = \operatorname{tg}(\pi/2 - \alpha - \beta_{\Pi 0})$$

Розроблений метод дозволяє встановити розрахункове значення динамічного коефіцієнта тертя при переміщенні вантажу гвинтовою поверхнею, яке відрізняється від величини μ , визначеної в статичних умовах класичними методами. При цьому матеріал основи плоскої моделі на параметри і напрям руху вантажу не впливає.